

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

8.4.2020

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Viite / Diaarinumero
VH/1677/00.04.05/2020
VM004:00/2020

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien verotusta koskeväksi sääntelyksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Verohallinnon lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien verotusta koskeväksi sääntelyksi.

Esityksen mukaan tuloverolakiin lisättäisiin uusi 66 a §, jossa säädettäisiin listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien verotuksesta. Verovelvollisen merkityksessä osakeannissa työnantajanaan toimivan Euroopan talousalueella sijaitsevan muun osakeyhtiön kuin tuloverolain 33 a §:ssä tarkoitetun julkisesti noteeratun osakeyhtiön uusia osakkeita veronalaista ansiotulona muodostuisi siltä osin kuin merkintähinta alittaisi varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain mukaisesti yhtiön osakkeelle lasketun yhtiön nettovarallisuuteen perustuvan matemaattisen arvon. Nettovarallisuus laskettaisiin ennen osakeannin merkintäajan alkamista viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen perusteella ja sitä oikaistaisiin yhtiöön sijoitettujen ja ulos nostettujen varojen osalta.

Edun tulisi olla henkilöstön enemmistön käytettävissä. Säännöstä ei sovellettaisi siltä osin kuin verovelvollisen, hänen perheenjäsenensä tai heidän yhdessä omistamansa osuus suoraan tai välillisesti ylittää kymmenen prosenttia yhtiön osakkeista tai vastaavan osuuden yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Yhtiön tulisi merkintähetkellä harjoittaa elinkeinotoimintaa, olla säännöllisesti palkkaa maksava työnantaja sekä kuulua ennakkoperintärekisteriin.

Verotusmenettelystä annettuun lakiin lisättäisiin uusi momentti henkilöstöantia koskevasta tiedonantovelvollisuudesta.

Lait tulisivat voimaan 1.7.2020.

Verohallinto lausuu luonnoksen johdosta seuraavaa:

Ehdotetun tuloverolain 66 a §:n suhde saman lain 66 §:ään

Esityksen sivulla 10 on todettu, että "*Muiden kuin listamaattomien yhtiöiden henkilöstöanteihin sovellettaisiin edelleen nykyisiä TVL 66 §:n 1 ja 2 momentin sään-*

nöksiä". Myös listaamattomissa yhtiöissä voi edelleen tulla sovellettavaksi tuloverolain 66 §:n 1 momentti muun muassa silloin, jos säännöksessä mainitut edellytykset eivät täytyisi, kuten esitysluonnoksen sivulla 25 on todettu. Tilanteet, joissa tuloverolain 66 § tulisi edelleen sovellettavaksi myös listaamattomien yhtiöiden henkilöstöantien osalta, olisi hyvä kuvata esityksessä.

Verohallinnon näkemyksen mukaan tuloverolain 66 ja 66 a pykälien suhde tulisi arvioitavaksi esimerkiksi seuraavissa tilanteissa, joita esityksessä on hyvin kuvattu tuloverolain ehdotetun 66 a §:n soveltamisen osalta.

Tilanteet, joissa etu ei ole henkilöstön enemmistön käytettävissä. Esityksen sivulla 10 on käsitelty asiaa ja todettu, että osakkeelle määriteltäisiin todellinen käypä arvo, jolloin merkintähinnan ja todellisen käyvän arvon välinen erotus muodostuisi kokonaisuudessaan veronalaiseksi ansiotuloksi. Käytännössä etu siis verotettaisiin tuloverolain 66 §:n 1 momentin mukaisesti. Nykyisin tuloverolain 66 §:n 1 momentissa on säädetty "*Jos etu ei ole henkilöstön enemmistön käytettävissä, saatu alennus on koko määrältään veronalaista tuloa.*". Ehdotetussa 66 a §:ssä on säädetty edellytyksestä "*Edellytyksenä on, että etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä.*", mutta ei verokohtelusta, mikäli edellytys ei täyty.

Tilanteet, joissa kymmenen prosentin omistus- tai äänivaltaosuutta koskeva rajoitus ylittyy ennen merkintäajan alkamista (s. 24) tai ennen merkintää (s. 10), jolloin ei sovellettaisi tuloverolain 66 a §:ää. Sekä tilanteet, joissa omistus- tai äänivaltaosuutta koskeva rajoitus ylittyy osakeannin seurauksena. Esityksen sivulla 10 on tuotu esille, että rajan ylittävät osakkeet arvostettaisiin käypään arvoon ja veronalaiseksi ansiotuloksi katsottaisiin merkintähinnan ja käyvän arvon välinen erotus. Verohallinnon näkemyksen mukaan esityksessä tulisi ottaa kantaa, voisiko omistus- ja äänivaltaosuuden ylittyessäkin kyseessä olla tilanne, jossa etu olisi 66 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla henkilöstön enemmistön käytettävissä, jolloin käyvästä hinnasta tulisi huomioitavaksi 10 % alennus, huomioiden ettei kyseeseen momenttiin sisälly omistus- tai äänivaltaosuutta koskevaa rajoitusta.

Tilanteet, joissa emoyhtiön henkilöstölle tarjotaan merkittäväksi tytäryhtiön osakkeita tai tytäryhtiön henkilöstölle emoyhtiön osakkeita. Ehdotettu tuloverolain 66 a § ei soveltuisi tällaisiin tilanteisiin. Sama koskisi tilanteita, joissa osakeannin toteuttava yhtiö ei harjoittaisi elinkeinotoiminnan verottamisesta annetun lain mukaista elinkeinotoimintaa, ei olisi ehdotetussa pykälässä tarkoitettulla tavalla säännöllisesti palkkaa maksava työnantaja tai ei olisi merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Tilanteet, joissa ehdotetun 66 a §:n mukainen matemaattinen arvo ylittäisi tuloverolain 66 §:n 1 momentin mukaisen arvon (esimerkiksi osakkeen käypä arvo vähennettynä 10 prosentin alennuksella). Esityksessä tulisi ottaa kantaa siihen, voidaanko tuloverolain 66 §:n 1 momenttia edelleen tällaisessa tapauksessa soveltaa eli verotuskohtelu ei muuttuisi verrattuna siihen, mikä se nykyisten säännösten mukaan olisi. Nyt esityksessä on mm. keskeisissä ehdotuksissa ja taloudellisissa vaikutuksissa tuotu esille vain tuloverolain 66 a §:n mukainen verotus, jolloin veronalaista ansiotuloa muodostuu siltä osin kuin merkintähinta alittaa ehdotetussa säännöksessä tarkoitettua matemaattisen arvon.

Verohallinnon näkemyksen mukaan esityksessä ja säännöstekstissä tulisi tarkentaa tuloverolain 66 ja 66 a §:n suhdetta.

Uusia osakkeita

Ehdotetussa 66 a §:ssä säädettäisiin "Verovelvollisen merkityksessä työsuhteeseen perustuvassa osakeannissa – – uusia osakkeita". Esityksen sivulla 4 on todettu asiasta myös tuloverolain 66 §:n osalta "Lain 66 §:n 1 momentin soveltumisen on verotuskäytännössä katsottu edellyttävän, että osakeannissa merkitään yhtiön uusia osakkeita".

Keskusverolautakunta (KVL) antoi 28.2.2020 ennakkoratkaisun KVL:2020/4, jossa oli kyse osakeyhtiölaissa tarkoitettuun osakeantiin rinnastettavasta menettelystä, jossa konsernin emoyhtiön pörssistä hankkimia omia osakkeita oli tarjottu konsernin kaikkien työntekijöiden merkittäviksi alennettuun hintaan. KVL katsoi, huomioi tuloverolain 66 §:n 1 momentin säännöksen sanamuoto, että verovelvollisen saama etu oli kyseisen säännöksen nojalla veronalaista siltä osin kuin osakkeen hinnasta saatu alennus oli enemmän kuin 10 prosenttia osakkeen käyvästä hinnasta. Sillä, miten verovelvollisen merkitsemät osakkeet olivat aiemmassa vaiheessa tulleet yhtiön haltuun, ei katsottu olevan merkitystä asiassa. KVL:n ratkaisu ei ole vielä lainvoimainen.

Verohallinnon näkemyksen mukaan esityksen kuvausta tuloverolain 66 §:n 1 momentin verotuskäytännöstä voisi päivittää lisäämällä siihen tämän KVL:n ratkaisun. Verohallinnon näkemyksen mukaan tuloverolain 66 §:n 1 momentin soveltamisen edellä mainittu uusi epävarmuustekijä ei suoraan vaikuttaisi tuloverolain 66 a §:n soveltamiseen, kun uusia osakkeita koskevasta vaatimuksesta nimenomaisesti säädettäisiin.

Ehdotetun säännöksen soveltaminen ulkomaiseen yhteisöön

Ehdotettu tuloverolain 66 a § soveltuisi myös tilanteisiin, joissa työnantajayhtiö olisi ulkomainen Euroopan talousalueella sijaitseva yhteisö. Verovelvollisen tulisi tällöin ilmoittaa veronalainen etu verotusmenettelylain 7 §:n mukaisesti ja esittää selvitys säädettyjen edellytysten täyttymisestä sekä osakkeen arvon laskentaperusteista.

Verohallinnon näkemyksen mukaan esityksessä tulisi pyrkiä tarkemmin kuvaamaan, millainen selvitys osoittaa pykälässä tarkoitettujen edellytysten täyttymisen ja miten esitetään selvitys osakkeen arvon laskentaperusteista.

Osakekohtaiset erot

Listamattomien yhtiöiden yhtiöjärjestyksissä tai osakassopimuksissa saattaa olla erityisiä määräyksiä osakesarjoille, joita työntekijät saavat merkitä tai ostaa. Yleensä kyse on erilaisista rajoituksista, kuten äänivallan puuttuminen, rajoitettu osinko-oikeus, luovutusrajoitus tai käänteinen likvidaatiopreferenssi. Tällaiset määräykset eivät lähtökohtaisesti nosta osakkeen käypää arvoa, vaan yleensä laskevat sitä. Yhtiöjärjestyksessä tai osakassopimuksessa voi olla myös määräyksiä esim. takuuosingosta, joka voi olla jo ensimmäisenä vuonna isompi kuin osakkeen matemaattinen arvo. Esityksessä olisi hyvä kuvata asia ja ottaa kantaa siihen, onko tällaisilla osakekohtaisilla eroilla merkitystä ehdotetun 66 a §:n soveltamisessa.

Uuden yhtiön arvostus

Esityksen sivulla 10 on kuvattu uuden yhtiön osakkeiden arvostamista. Arvostaminen tapahtuisi arvostamislain 10 §:n mukaisesti. Verohallinnon näkemyksen mukaan tämän seikan tulisi ilmetä myös ehdotetun säännöksen sanamuodosta. Nyt ehdotetussa 66 a §:ssä on huomioitu vain tilanne, jossa yhtiöllä on viimeksi vahvistettu tilinpäätös ja sen perusteella laskettu osakkeen matemaattinen arvo.

Yhtiön edellytysten arvioinnin ajankohta

Ehdotetun säännöksen 3 momentin mukaan yhtiön tulee merkintähetkellä harjoittaa elinkeinotoimintaa. Esityksen perusteluissa tulisi selventää, tarkoitetaanko tämän aikamäärään seuraavassa lauseessa lisäksi-sanalla sitä, että saman ajankohdan mukaisesti arvioidaan myös, onko kyseessä ennakoperintärekisteriin kuuluva ja säännöllisesti palkkaa maksava työnantaja. Samoin perusteluissa tulisi kuvata, miten määritellään merkintähetken ajankohta.

Voimaantulo ja soveltaminen

Lakia tuloverolain muuttamisesta sovellettaisiin lain voimaan tulon (1.7.2020) jälkeen toteutettaviin henkilöstöanteihin. Esityksellä tulisi vielä tarkentaa, mitä toteuttamisen ajankohdalla tarkoitetaan. Toteutetaanko henkilöstöanti silloin, kun osakeannista päätetään yhtiökokouksessa osakeyhtiölain 9 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisesti vai jonain muuna ajankohtana.

Lakia verotusmenettelystä annetun lain 17 §:n muuttamisesta sovellettaisiin siten, että 1 päivänä heinäkuuta 2020 ja 31 päivänä joulukuuta 2021 välisenä aikana toteutetuista osakeanneista olisi annettava tiedot ensimmäisen kerran tammikuun 2022 loppuun mennessä. Esitykseen olisi hyvä täsmentää, että tuolloinkin vuosilmoitukset annetaan verovuosikohtaisesti. Ensimmäisellä kerralla siis vuosia 2020 ja 2021 koskevat tiedot erikseen.

Pääjohtaja

Markku Heikura

Johtava asiantuntija

Mia Keskinen